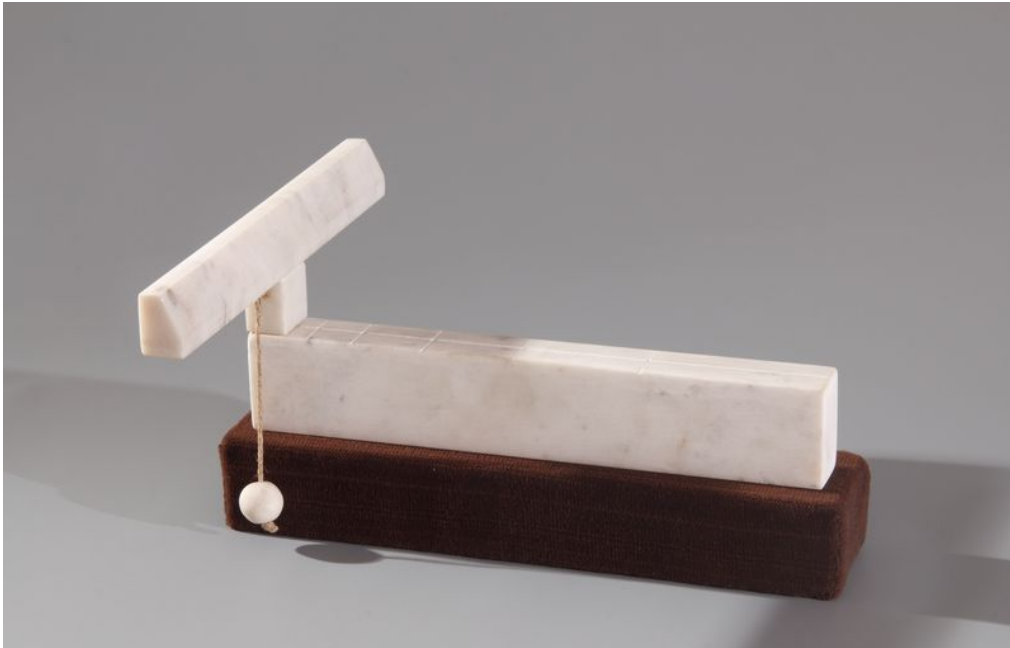

Šešelio ilgio egiptietiškas saulės laikrodis

Pavadinimas	Šešelio ilgio egiptietiškas saulės laikrodis
Muziejus	Lietuvos nacionalinis dailės muziejus
Fondas	pagalbinis
Tipas	saulės laikrodis
Sritys	menas
Pirminės apskaitos numeris	LNDM PM 18631/a,b,c
Inventorinis numeris	LNDM KLMP 498
Matmenys	ilgis – 28 cm plotis – 13 cm
Medžiagos	marmuras

Eksponato aprašymas

Šešėlio ilgio egiptietišką saulės laikrodį sudaro du tiesūs marmuriniai strypai, tiksliai orientuoti šiaurės ir pietų, bei vakarų ir rytų kryptimis. Viršutinis strypas – rodyklė, vadinama gnomonu. Pagal jo šešėlio padėtį skylių, išgręžtų antrajame strype, atžvilgiu ir būdavo matuojamas laikas. Viename gale būdavo primontuojamas svambalas, kad būtų išlyginamas horizontalus strypas.

Tokio tipo saulės laikrodžiai buvo gaminami VIII – VII a.a. prieš Kristų Egipte.

Jau prieš tūkstančius metų žmonės laiką skaičiavo pagal saulės padėtį danguje. Jei saulė aukščiausiam taške, tai yra vidurdienis, jeigu prie horizonto – aušra arba vakaras. Taip egiptiečiai nustatydavo dienos momentą, t. y. pagal medžio, stulpo, žmogaus šešėlio ilgį, išmatuotą pėdomis. Toks laiko skaičiavimas buvo tik apytikslis. Norint žinoti tikslesnį laiką, buvo pradėti naudoti saulės laikrodžiai. Paprasčiausias toks laikrodis buvo į smėlį įbesta lazda ir aplink ją nubrėžtas ratas su padalomis. Pirmaisiais saulės laikrodžiais naudojami babiloniečiai, egiptiečiai, kinai jau III tūkstantmetyje prieš Kristų. Pagal veikimo principą saulės laikrodžiai skirstomi į šešėlio ilgio ir šešėlio krypties. Šešėlio ilgio saulės laikrodžiais laikas matuojamas kūno šešėlio ilgiu, periodiškai kintančiu žemei sukantis apie savo ašį ir saulę. Šešėlis ryte ir vakare ilgiausias, vidurdienį – trumpiausias. Tokius laikrodžius taip pat naudojo ir Lietuvos kaimuose piemenukai, nekantraudami sulaukti pietų. Jei peržengdavo savo šešėlio ilgį, reiškia laikas ginti gyvulius namo. Dauguma šešėlio ilgio saulės laikrodžių neišliko. Atliekant archeologinius tyrinėjimus yra rastas saulės laikrodžio, sukurto apie 150 m. pr. Kristų aprašymas. Pagal šį aprašymą Laikrodžių muziejuje yra pagamintas šio laikrodžio modelis